

Bezpečnosť detí v digitálnom priestore

Angela Almašiová a kol.

BEZPEČNOSTĚ DETÍ V DIGITÁLNOM PRIESTORE

Zborník z konferencie, ktorá sa konala 6. februára 2024
na Katolíckej univerzite v Ružomberku

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Vydanie zborníka je súčasťou projektu KEGA č. 006KU-4/2023 a APVV-23-0172.

www.nks.gov.sk

www.upsvr.gov.sk / www.ku.sk / www.digiq.sk / www.zilinskazupa.sk

BEZPEČNOSŤ DETÍ V DIGITÁLNO M PRIESTORE

Zborník z konferencie, ktorá sa konala 6. februára 2024
na Katolíckej univerzite v Ružomberku

Ružomberok 2024

BEZPEČNOSŤ DETÍ V DIGITÁLNO M PRIESTORE

Zborník z konferencie, ktorá sa konala 6. februára 2024
na Katolíckej univerzite v Ružomberku

Prvé vydanie

Vedecký výbor konferencie:

prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.
prof. PhDr. Eva Gajdošová, PhD.
doc. PaedDr. Katarína Hollá, PhD.
doc. Mgr. Vladimír Lichner, PhD.
doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.
doc. Mgr. Pavel Izrael, PhD.
doc. Mgr. Juraj Holdoš, PhD.

Editori:

doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.
doc. Mgr. Pavel Izrael, PhD.
doc. Mgr. Juraj Holdoš, PhD.
Mgr. Lenka Horváthová

Recenzenti:

prof. Mgr. Norbert Vrabec, PhD.
PhDr. Michaela Šavrnichová, PhD.

Za jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.

VERBUM–vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Hrabovská cesta 5512/1A, 034 01 Ružomberok

ISBN 978-80-561-1118-5

OBSAH

ÚVODNÉ SLOVO	7
---------------------------	----------

VEDECKÉ PRÍSPEVKY

Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023

Angela Almášiová, Juraj Holdoš, Pavel Izrael, Katarína Kohútová.....	10
--	----

Premeny poradenstva v kontexte premien komunikačnej paradigmy - dištančné poradenstvo v práci s deťmi a mládežou

Vladimír Lichner	25
------------------------	----

Metodika C.Y.B.E.R. k prevencii kyberagresie—teoretický a metodický fundament

Katarína Hollá.....	39
---------------------	----

Nadmerné používanie internetu u žiakov základných škôl a syndróm FoMO

Miriam Niklová, Soňa Kollárová.....	47
-------------------------------------	----

Kyberšikanovanie v podmienkach základných škôl na Slovensku z aspektu agresorov

Mário Dulovics.....	59
---------------------	----

Online rizikové správanie adolescentov v kontexte sociálnej izolácie

Magdaléna Hovanová, Simona Čechová.....	73
---	----

Sharenting, digitálne rodičovstvo a súkromie detí v ére sociálnych médií

Libuša Gužíková, Kristína Bielčíková	85
--	----

Modely zavádzania pravidiel ohľadom digitálnych technológií (špecificky smartfónov) v školách

Michal Božík, Ondřej Hrabec	99
-----------------------------------	----

Umelá inteligencia a súčasná mladá generácia

Petra Lajčiaková.....	123
-----------------------	-----

ODBORNÉ PRÍSPEVKY I

DIGITÁLNI RODIČIA–sprievodca rodiča v online svete

Barbora Okruhl'anská, Katarína Čandová136

Online výzvy v životoch mladých ľudí

Marianna Heřmánková140

Osobnosť agresora a trestnoprávne hľadisko šikanovania a kyberšikanovania

Ľudmila Húsková152

Prevenca rizikového správania v školskom prostredí

Milada Kovalíková156

ODBORNÉ PRÍSPEVKY II

Národný projekt prevencia a eliminácia násilia a sociálneho vylúčenia prostredníctvom národných liniek pomoci

Andrej Kostanjevec171

Dospievajúci muži na Slovensku v riziku: kyberazyl ako rizikový faktor v sociálnej zrelosti mužov

Matej Almáši181

DOKTORANDSKÉ PRÍSPEVKY

Možnosti a limity tvorby webovej stránky pre potreby vyučovania a bezpečnostný kontext

Natália Hrkotáčová204

DOSPIEVAJÚCI MUŽI NA SLOVENSKU V RIZIKU: KYBERAZYL AKO RIZIKOVÝ FAKTOR V SOCIÁLNEJ ZRELOSTI MUŽOV

ADOLESCENT MEN IN SLOVAKIA AT RISK: THE CYBERASYLUM AS A RISK FACTOR IN THE SOCIAL MATURITY OF MEN

Mgr. Matej Almáši, PhD.¹

¹*Centrum poradenstva a prevencie Zvolen*

ABSTRAKT

V kyberazyle - videohry a online porno - časť dospievajúcich mužov hľadá útočisko pred rozhodnutiami v ich živote (KADM). Vďaka tomu môžu mať limitované sociálne dozrievanie. Výskumný súbor bol v počte 837: muži (47,1%; 23,39 rokov) a ženy (52,9%; 23,11 rokov). Dáta boli získané v období 2019-2020: 7GAS, CYPAT a vývinové úlohy v sociálnej oblasti (VÚSO). Dáta boli analyzované: IBM SPSS. Muži dosahujú sociálnu zrelosť pomenej ako ženy. Mužom, ktorí sú v dosahovaní VÚSO v začiatkoch a nie sú členmi záujmových skupín, sa môžu videohry stať viac rizikovými. Súvislosť medzi excesívnym hraním videohier a dosahovaním VÚSO u mužov je slabá. Muži sú ohrozenejší ako ženy v spojitosti s KADM. U mužov medzi závislosťou od videohier a možnosťou straty kontroly nad online pornom existuje silná súvislosť. Riešením je selektívna prevencia. Najmä osvojenie si zručností pre život–vytvorenie odborníkmi odporúčanej harmónie medzi reálnym životom a životom v kyberpriestore.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Dospievajúci muži. Kyberazyl. Závislosť od videohier. Závislosť od online porna. Sociálna zrelosť.

ABSTRACT

Some adolescent men in order to omit the necessary decisions making in their lives incline to the cyberasylum–video games and online porn (CAAM). As

a result, they may have limited social maturation. Their search group was 837 in number: men (47.1%; 23.39 years) and women (52.9%; 23.11 years). Data were obtained in the period of 2019-2020: 7GAS, CYPAT and development tasks in the social area (DTSA). Data were analyzed: IBM SPSS. Men reach social maturity earlier than women. For men who are in the early stages of achieving DTSA and are not members of hobby groups, video games may become more risky. The association between excessive playing of video games and the achievement of DTSA in men is weak. Men are more at risk than women in relation to CAAM. For men, there is a strong link between video game addiction and the possibility of losing control over online porn. The solution is selective prevention. In particular, the acquisition of life skills—creating the harmony recommended by experts between real life and life in cyberspace.

KEYWORDS

Adolescent men. Cyberasylum. Addiction to videogames. Addiction to online porn. Social maturity.

ÚVOD

Vedecký príspevok ponúka vybrané výsledky realizovanej štúdie v období 2019 až 2020. Všetky dáta v príspevku sú autenticky zasadené do tohto obdobia. Sme názoru, že dopĺňať dáta z obdobia 2019 až 2020 o dáta po pandémie COVID-19, a tak prispôbiť príspevok na aktuálne obdobie považujeme za neautentické, neetické a metodologicky nesprávne. Avšak túto neaktuálnosť je možné brať aj ako devízu, nakoľko štúdiá nie je poznačená pandemiou.

Predkladaná problematika nie je v odbornej obci v našich podmienkach tak špecificky riešená, ako je riešená v tomto príspevku. Ide o sociálnu zrelosť resp. nezrelosť mužov. Podľa Zimbardo¹ a Coulombe (2015) maskulinita kolabuje. Príznakmi jej kolapsu sú nadmerné hranie videohier a pozeranie porna, vytriezvenie z falošných predstáv a užívanie drog. Mladí muži si hromadne vyberajú neúčasť na živote spoločnosti, pretože digitálne technológie (DT) vytvárajú alternatívne reality, ktoré sú pre mnohých menej náročné a viac odmeňujúce. Napriek tomu skresľujú spôsob uvažovania o sexe, obmedzujú schopnosť socializovať sa a odrádzajú od využitia možností života v reálnom

¹V príspevku sú používané neprechyľované tvary ženských priezvisk a zároveň nie sú skloňované priezviská autorov či autoriek, keď citujeme resp. odkazujeme na pôvodné, nepreložené diela daných autorov.

svete (viac Zimbardo & Coulombe, 2015). V úvode príspevku popisujeme sociálnu zrelosť mužov v kontexte súčasných zmien v spoločnosti a identifikujeme ich dôsledky na dospelých mužoch, ktoré sa prejavujú v podobe hrania videohier a pozerania online porna a následne sociálnou nezrelosťou mužov.

Pri popise súčasnosti sa prikláňame ku Kirby (2006). Pomenúva ju ako pseudo-modernizmus–paradigma založenú na DT, ktorá je spojená s banálnosťou, plytkosťou instantného, priamou a povrchnou účasťou na kultúre za pomoci internetu, mobilného telefónu a interaktívnej televízie. Za jej typické stavy označuje ignoranciu, fanatizmus a úzkosť, ktoré umožňujú stav porovnateľný s tranzom pri digitálnych činnostiach. Produktom tejto plytkej a instantnej účasti na triviálnych udalostiach zapríčinených médiami je tichý autizmus, ktorý strieda neurózu moderny a narcizmus postmoderny. Nanajvýš do základnej charakteristiky súčasnosti podľa Gálika (2012) patrí fenomén globalizácia. Taranenková (2016) k tomu ešte dopĺňa, že žijeme v postfaktuálnej dobe. Tento presah za vedu a objektívnu poznateľnosť sveta umocňuje internet (viac Taranenková, 2016). Čiže súčasnosť považujeme za širší spoločenský kontext sociálnej zrelosti mužov. Sme názoru, že dnešná doba predstavuje živnú pôdu pre zlyhávajúce mužov v sociálnych vývinových úlohách.

Sociálna zrelosť a vývinové úlohy v sociálnej oblasti

Po teoretickej analýze sociálnych rolí (pozri Urban, 2017; Navrátil, 2001; Oravcová, 2004; Vágnerová, 2012) môžeme sociálnu zrelosť považovať za sociálnu rolu, ktorú spoločnosť očakáva od ľudí vzhľadom na dosiahnutý stupeň vyspelosti. Pre jej zadefinovanie je potrebné si rozobrať pojmy: sociálny vývin (APA, 2019a), zrelosť (APA, 2019b) a dospelosť (APA, 2019c). Na základe nich, koštatujeme, že sociálna zrelosť je „konečný“ stav, do ktorého sa môže človek v sociálnej rovine dostať.

Avšak ide len o relatívne konečný stav, pretože formulácia sociálnej zrelosti je širšia. Podstata tkvie v tom, že vývinové obdobia rozlišujú hranice dosiahnutia konečného stavu v sociálnej rovine. Podľa Thirumalaichamy (2017) je sociálna zrelosť schopnosť primerane zodpovedným spôsobom fungovať v súlade s vekom. Alebo je to podľa Raj (1996, in Kumar & Ritu, 2013) úroveň sociálnych zručností a vedomia, ktorú jedinec dosiahol v spojitosti s jednotlivými normami, ktoré sa vzťahujú k vekovej skupine. Lawrence a Jesudoss (2011) dodávajú, že je procesom vhodných postojov osobnej, medziľudskej a sociálnej primeranosti jednotlivca, ktorá je nevyhnutná pre efektívne fungovanie v spoločnosti (viac Lawrence & Jesudoss, 2011). Teda ide o očakávané správanie v sociálnej oblasti

v spojitosti s vývinovým obdobím. Čiže sociálna zrelosť mužov v dospelosti, ktorá nie je v súlade s očakávaniami spoločnosti, môže tiež spočívať v ich ja-rola konflikte.

V príspevku sa zameriavame na dospievajúcich mužov–adolescentov a mužov v mladej dospelosti. Ich sociálna zrelosť reprezentuje rôzne sociálne roly a odkazuje na saturovanie očakávaní spoločnosti vo vzťahu k nim. Toto sa najmä prejavuje podľa Kumar a Ritu (2013) v konkrétnej situácii, ktorá sa učí od detstva. Ak sa dospievajúci nedokáže v spoločnosti správať vhodne na jeho vek, môže sa stať sociálne nezrelým (viac Kumar & Ritu, 2013). Čiže očakávaniami spoločnosti sú sociálne vývinové úlohy, ktoré by mal dospievajúci vzhľadom na svoj vek zvládnuť, no patria sem aj očakávania vzhľadom na pohlavie a sociálnu interakciu. Následne si ich stručne popíšeme.

(1.) *Dospelosť*: kritériami dospelosti podľa Arnetta (2004, in Ježek et al., 2016) sú: (a) *nezávislosť* (zodpovednosť za rozhodnutia, emočné odpútanie sa od rodičov, ale aj odsťahovanie sa a finančná nezávislosť); (b) *orientácia na dlhodobé vzťahy*; (c) *rolové prechody* (ukončenie štúdia, uzavretie manželstva, počatie dieťaťa a usadenie sa v kariére); (d) *zmierenie s normami*; (e) *schopnosť mať dieťa*; (f) *plnoletosť*; a (g) *starostlivosť o domácnosť s deťmi*. Avšak Řičan (2004) dáva do jednej roviny znak dospelosti výkon pracovnej role a znak vysokoškolské štúdium.

(2.) *Sociálna rola muža a otca*: podľa Smetáčkovej (2016) súčasťou socializácie je aj osvojovanie si rodového poriadku a budovanie vlastnej feminity a muskulinity. Ako symbolický nástroj na posilňovanie rodového poriadku existujú rodové stereotypy. Platí to aj u rolí, ktoré sa viažu na materstvo a otcovstvo. Rodičovské role môžeme stručne opísať podľa Maříkovej (2006, in Mendelová, 2014): (a) *väčšina je na žene*; (b) *všetko je na žene*; a (c) *podiel muža a ženy na starostlivosti o deti a na jeho výchove je relatívne najviac rovnocenný a vyrovnaný*. Spoločnosť asi bude vnímať rozpačito, že dospelý muž bude zlyhávať kvôli jeho ja-rola konfliktu v napĺňaní role muža, nakoľko index rodovej rovnosti z roku 2015 podľa EIGE (2018) v Slovenskej republike (SR) dosiahol 52,4 bodov zo 100.

(3.) *Sociálne zručnosti*: Zimbardo a Coulombová (2017) tvrdia, že súčasnosť spôsobila, že mnohým dnešným mladým mužom chýba zmysluplný smer, cieľ a základné sociálne zručnosti (viac Zimbardo & Coulombová, 2017). Môžeme sem zaradiť zručnosti na výkon sociálnych rolí, ktoré sa nadobúdajú v socializácii. Ide aj o sociálne zručnosti pre účel sociálnej interakcie, ktoré sú

nevyhnutné pre človeka. Kodym (2014) ich delí na: (a) *interakčné*; (b) *percepčné*; (c) *komunikačné*; (d) *organizačné*; a (e) *behaviorálne*.

Možná sociálna nezrelosť mužov–zlyhávajúce vo vývinových úlohách v sociálnej oblasti (VÚSO; študent, partner a pod.), roly muža i otca a v sociálnej interakcii nastoľuje otázku, že ako sa muži teda budú správať a konať, keď v mladosti nachádzajú útočisko v kyberazyle (vid'. ďalej), kde je ich sociálna zrelosť potláčaná a ich možná sociálna disfunkčnosť je živená.

VYBRANÉ FAKTORY SOCIÁLNEJ NEZRELOSTI MUŽOV

Dôležité je popísať širšie faktory sociálnej nezrelosti mužov. Tieto okolnosti sa viažu najmä na ich sociálne prostredie. Osvojovanie si sociálnej zrelosti v nepriaznivom sociálnom prostredí predpokladá, že osvojenie bude náročné, čo môže v nich spôsobiť určitý deficit zvládania očakávaní spoločnosti. Z pomedzi rizikových faktorov sme vybrali podľa nás štyri kľúčové, avšak existuje ich viac (pozri Zimbardo & Coulombe, 2015):

(1.) *Zmena atribút rodiny a absencia mužského vzoru:* (a) *nestabilita v partnerstve* (Shorter, 1975, in Mendelová, 2014) tzn. zúženie generácií žijúcich v jednej domácnosti, rodičovstvo osamelých matiek - absenciu otca v rodine (Zimbardo a Coulombe, 2015); (b) *dvoj-kariérové manželstvá* (Možný, 2002) z hľadiskaa času venovanému rodičmi deťom. V SR za obdobie od 1991 do 2011 došlo k nárastu neúplných rodín o 6% (Infostat, 2009; ŠÚ SR, 2017); a (c) *absencia mužov učiteľov* (Zimbardo a Coulombe, 2015). V školskom roku 2018/2019 bolo v SR len 18,62% mužov učiteľov (okrem vysokých škôl; CVTI SR, 2019).

(2.) *Krízna rannej dospelosti:* súvisí predovšetkým s otázkami identity, kedy mladý človek spochybňuje samého seba, dochádza k zvýšenej introspekcii a prehodnocovaniu doterajších rozhodnutí. Často je spojená s pocitom nadmerného množstva príležitostí alebo s ďalekosiahlymi životnými rozhodnutiami, ktoré nie sú primerané subjektívnemu pocitu osobnej zrelosti (Millová, 2016). V SR v roku 2017 až 70,9% mladých ľudí vo veku od 18 do 34 rokov bývali so svojimi rodičmi (EUS, 2019a).

(3.) *Špecifiká mužov:* (a) *pasivita:* pokles záujmu o brigády a zamestnanie, horšie výkony v škole, neochota opustiť domov, stiahnute sa do samoty a izolácia od spoločnosti (Zimbardo & Coulombe, 2015). V SR v roku 2017 až 77,4% mladých mužov od 18 do 34 rokov bývalo u svojich rodičov, čo bolo viac ako dievčatá (64,2%; EUS, 2019a). Ďalej v SR zistenia štúdie–PISA 2015 sú v neprospech chlapcov (Miklovičová et al., 2017). Dospievajúce ženy boli v roku

2018 tiež viac angažované vo formálnom a neformálnom dobrovoľníctve (Brozmanová Gregorová et al., 2018); (b) *trh práce*: Väčšina nových ponúkaných pracovných miest v rozvinutých krajinách je určená pre uchádzačov s vyšším ako stredoškolským vzdelaním (Symonds et al., 2011, in Zimbardo & Coulombe, 2015). V SR v roku 2018 nezamestnaní muži od 20 do 29 rokov s ukončeným stupňom vzdelania–ISCED 0 až ISCED 2, tvorili najvyšší podiel zastúpenia (45,2%; EUS, 2019b); (c) *sexuálne podnety a atraktivnosť videohier*: muži preferujú pozeranie na erotické obrázky a filmy šesťkrát viac ako ženy (Zimbardo & Coulombe, 2015) a zároveň ľahšie podliehajú videohram (Budinkov, 2012, in Zimbardo & Coulombe, 2015); (d) *nezáujem o partnerské vzťahy*: veľa mladých mužov nemá záujem o dlhodobé partnerské vzťahy, manželstvo, otcovstvo a ani sa stať hlavou rodiny. Iní zas majú útočisko u svojich rodičov. Tí, ktorí si predsa len nájdú partnerku, majú pocit, že nie je potrebné robiť pre vzťah nič viac ako sa občas objaviť (Zimbardo & Coulombe, 2015).

(4.) *Politika rodovej rovnosti*: ide o stratégie zvládania zmien, ktoré sa týkajú oboch rodov v spoločnosti. Gray a Ardagh (2017) tvrdia, že muži na celom svete musia zvládať výzvy, s akými sa ešte nestretli, najmä kvôli iniciatívam žien. Menili sa sociálne roly oboch pohlaví a menili sa aj reakcie mužov na tieto zmeny. Podľa Zimbarda a Coulombovej (2017) muži sú v pasci, nevedia, že akí majú vlastne byť. Ironiou je, že spoločnosť mužom neposkytuje žiadnu oporu, odborné vedenie či prostriedky k tomu, aby v nich prebudila záujem o to, ako vznešené cnosti dosiahnuť (čestnosť, proaktívny občan...).

Teda zmeny v rodine, strádanie vzoru mužskej sociálnej roly v rodine a škole, subjektívny pocit nepripravenosti na životné rozhodnutia, špecifiká mužov hlavne v podobe kombinácie nadmerného hrania videohier a pozeranie porna (pozri Zimbardo & Coulombe, 2015), zmätenosť a neistota dospievajúcich mužov v tom, ako reagovať na zmeny sociálnych rolí môže prispieť k tomu, že dospievajúci muži nebudú pripravení sociálne dozrieť.

RIZIKO KYBERAZYLU DOSPIEVAJÚCICH MUŽOV

Pod „kyberazylom“ (KA) rozumieme úkryt alebo ochranu, ktorá je situovaná v kyberpriestore, pred subjektívne vnímaným možným nebezpečenstvom alebo hrozbou, ktorá pochádza z reálneho sveta. A pod „kyberazylom dospievajúcich mužov“ (KADM) chápeme úkryt alebo ochranu vo forme videohier a online porna pred ťažkosťami, výzvami či požiadavkami spoločnosti, ktoré pochádzajú z reálneho sveta.

Pri zaostrení len na tieto dve aktivity vychádzame z premisy, ktorú popisujú Zimbardo a Coulombe (2015). Tvrdia, že pod vplyvom nových ťažkostí neistého sveta, ktorým mladí muži čelia, si veľa z nich vyberá ich vlastnú izoláciu na bezpečnom mieste. Na mieste, kde majú kontrolu nad výsledkami ich vlastnej činnosti, kde nemajú strach z reakcie a kde sú chválení za ich schopnosti. Videohry a porno je práve týmto bezpečným miestom pre mnoho mladých mužov (viac Zimbardo & Coulombová, 2017). Výmena reálneho sveta za kyberpriestor môže byť pre dospelávajúceho muža zdanlivo lepšou voľbou.

KADM mužov v našej problematike vnímame v kontexte sociálneho prostredia. Avšak jeho nástrahy sa môžu v spojitosti s nelátkovými závislosťami spolupodieľať na ich vzniku. Orientujeme sa na závislosť od videohier (ZoV) a závislosť od online porna (ZoOP). Čiže ide o „závislosť od kyberazylu dospelávajúcich mužov“ (ZoKADM). Young et al. (1999) ZoV a ZoOP (cyberporn) radia do závislosti od internetu (ZoI; viac Young et al., 1999). Na základe vnímania ZoV a ZoOP aj ako súčasť ZoI nižšie analýza výskumov/štúdií v SR a zahraničí obsahuje aj toto kritérium.

Odvolajúc sa na nelátkové závislosti dlhodobý pobyt dospelávajúcich mužov v KA môže u nich rozvinúť návyk so stratou kontroly nad užívaním KA. Avšak otázka je, akýri je postoj odbornej komunity voči nelátkovým závislostiam tohto typu. APA (2013) uvádza, že ZoV nebola do aktuálneho DSM-5 zahrnutá, no „Internet Gaming Disorder“ áno, ale iba do oddielu III (nutnosť výskumov a praxe). Avšak „Gaming Disorder“ bola podľa WHO (2018b) zaradená do novej ICD-11. Podľa Blinku et al. (2015) závislosť od sexu nebola zahrnutá do DSM-5, a teda už vôbec nie ZoOP. No podľa WHO (2018a) bola aspoň „Compulsive Sexual Behaviour Disorder“ zaradená do ICD-11 (viac WHO, 2018a). Ako môžeme vidieť odborná komunita nie je pri ZoV úplne jednotná. Tento rozdiel možno vidieť v čase vydania zoznamov. A podobne tiež nie je pri ZoOP ani len v offline verzii jednotná.

Je však potrebné uviesť, že videohry ako také nie sú hrozbou. Obavy pri hraní videohier podľa Vossovej et al. (2015, in Zimbardo & Coulombová, 2017) nastávajú, ak sa hrajú nad mieru najmä v úplnej sociálnej izolácii, pretože v takomto prípade sa negatívne podpisujú na schopnostiach a záujmu rozvíjať bežné medziľudské vzťahy. Podľa Conrad (2018) ZoV spôsobuje hráčovi aj sociálnu disfunkčnosť. Obsahuje niekoľko oblastí: (1.) *rodinná*; (2.); *školská/pracovná* (3.); *sociálna*; a (4.) *finančná* (viac, Conrad, 2018; Nešpor, 2007). Konštatujeme, že sociálna disfunkčnosť znemožňuje dospelávajúcemu mužovi úspešnú socializáciu, priaznivý sociálny vývin, adekvátne sociálne

fungovanie, a teda dosiahnuť dospelosť vrátane sociálnej zrelosti. A to nezohľadňujeme riziká ZoOP.

Nie každý považuje pozeranie porna za niečo škodlivé. Podľa Liewa (2009, in Zimbardo & Coulombová, 2017) problém nastáva iba pri nadužívaní porna. Medzi negatíva sledovania online porna v spojitosti s deťmi a dospelými podľa Gregussovej a Drobného (2013) patria: (1.) *u mužov môže dôjsť k vyšším požiadavkám na partnerku a taktiež k znižovaniu senzitivity na bežné sexuálne podnety*; (2.) *ženy môžu mať viac pochybností o vlastnom vzhľade a mileneckých schopnostiach*; a (3.) *exesívne sledovanie porna môže smerovať k preferencii virtuálnych sexuálnych zážitkov pred reálnym partnerským životom alebo prejsť až do závislosti*. Robinsonová (2014, in Zimbardo & Coulombová, 2017) v spojitosti s tvrdým pornom zdôrazňuje riziko mladíkov, ktorí su bez sexuálnej skúsenosti a sexuálnej výchovy. Tiež popisuje bio-psycho-sociálne benefity abstinencie pozerania porna, ktoré je doprevádzané masturbáciou (viac Zimbardo & Coulombová, 2017). Teda pri zmiešaní negatívnych dôsledkov ZoV a ZoOP vznikne u mladého muža vďaka prameniaceho ja-roly konfliktu z týchto dôsledkov väčší nepriaznivý potenciál pre sociálnu zrelosť.

ANALÝZA VÝSKUMOV/ŠTÚDIÍ A FORMULÁCIA PROBLÉMU VÝSKUMU

Na základe analýzy slovenských a zahraničných výskumov/štúdií konštatujeme, že v SR a v zahraničí (dospievajúci) muži viac utekajú do KA ako (dospievajúce) ženy a že nižší vek prispieva k týmto únikom. Na vyhľadanie výskumných zistení sme použili Google, databázu Web of Science, Scopus a Research Gate. Podľa vopred stanovených kritérií sme 20 výskumov a štúdií zo SR a zahraničia zaradili do analýzy². Samozrejme analýza má určité limity (iba online videohry, iba jedna štúdia o videohrách na sociálnych médiách).

Na báze úvodu príspevku a analýzy slovenských a zahraničných výskumov/štúdií sme identifikovali problém vyvýskumu: *Úniky dospievajúcich mužov do KA v SR ako možný faktor vzniku rizika sociálnej nezrelosti mužov*. Cieľom výskumu bolo: *Popísať mieru ZoKADM v SR a analyzovať jej možné spojitosti s ich sociálnym kontextom a VÚSO*. Výskumnými otázkami boli: VO(1.): Aká je súvislosť medzi

² (Smutny & Sulc, 2018; Hostovecký & Prokop, 2018; Blinka et al., 2016; Holdoš, 2015; Bírešová & Holdoš, 2014; Lichner & Šlosár, 2014; Škařupová & Blinka, 2016; Tomková et al., 2015; Novotný & Pressenová, 2013; Hupková, 2016; de Alarcón, et al., 2019; Bicholkar, et al., 2019; Tateno et al., 2019; Bóthe, et al., 2018; Cacioppo et al., 2018; Peter & Valkenburg, 2016; Zimbardo & Coulombová, 2017; Lemmens et al., 2015; Kusset al, 2014; Kuss et al., 2013).

ZoKADM a dosahovaním VÚSO u mužov? VO(2.): Aká je súvislosť medzi ZoV a ZoOP u mužov? Hypotézami výskumu boli: H(1.): Muži vykazujú vyššiu úroveň ZoKADM ako ženy. H(2.): Muži menej dosahujú VÚSO ako ženy. H(3.): Muži, ktorí sú členmi sociálnych (záujmových) skupín, vykazujú nižšiu úroveň ZoV ako muži, ktorí nie sú členmi. H(4): Muži, ktorí žijú v manželskom/partnerskom vzťahu vykazujú nižšiu úroveň ZoOP ako, muži, ktorí nežijú vo vzťahu. H(5): Muži, ktorí vyrastajú s otcom vykazujú nižšiu úroveň ZoKADM ako muži, ktorí s ním nevyrastajú.

METÓDY

Išlo o empirický kvantitatívny výskum. Využili sme komparačno-korelačnú procedúru. Dotazník spĺňal etické aspekty. Bol anonymný a dobrovoľný. Jeho obsah nebol v rozpore s etickými normami a všeobecne záväznými právnymi predpismi. Autor výskumu z hľadiska vlastnej profesionálnej disciplíny výskumné dáta spracovával a vyhodnocoval objektívne. Nadobúdanie a spracovávanie dát a následne publikovanie zistení podliehalo a aj bude podliehať etickým kritériám (upravené podľa Gavora et al., 2010; Hušák, 2007).

Výskumný súbor

Výskumný súbor bol tvorený metódou zámerného výberu, metódou samovýberu a metódou snehovej gule. Finálny výskumný súbor bol po vylúčení respondentov na základe kritérií v počte 837 (z 939). Tvorili ho ako muži (47,1%; priemerný vek 23,39 rokov; SD 3,478 rokov), tak aj ženy (52,9%; priemerný vek 23,11 rokov; SD 3,364). A jeho priemerný vek bol 23,24 rokov (SD 3,419). Vo výskumnom súbore boli 4 kategórie respondentov vo vzťahu k užívaniu KADM: (1.) *hrajú videohry a pozerajú online porno* (muži: 86,8%; ženy: 52,1%) (2.) *hrajú videohry a nepozerajú online porno* (muži: 7,6%; ženy: 26,9%); (3.) *nehrajú videohry a pozerajú online porno* (muži: 5,3%; ženy: 11,1%); (4.) *nehrajú videohry a nepozerajú online porno* (muži: 0,3%; ženy: 9,5%).

Dotazník

Dáta sme získali anonymným online dotazníkom. Obsahoval: (1.) *žiadosť o účasť na výskume*; (2.) *informácie o výskume*; (3.) *informatívny súhlas*; (4.) *inštrukciu*; (5.) *dva adaptované zahraničné výskumné nástroje* (Almáši & Vaska, 2020): (a) *The 7-Item Game Addiction Scale* (7GAS; 7 položiek; [1.] Monotetický formát - hráči, ktorí aspoň občas zažili všetkých 7 situácií; [2.] Polytetický formát - hráči, ktorí najmenej občas zažili aspoň 4 situácie zo 7; Lemmens et al., 2009; výsledok monotetického formátu sme považovali za ZoV a polytetického za excesívne hranie; Blinka et al, 2015) a (b) *The Cyber Pornography Addiction Test*

(CYPAT; 11 položiek; skóre: minimálny počet bodov je 11, maximálny počet bodov je 55 a rozsah je 44; Cacioppo et al., 2018); a (6.) *sociálno-demografické položky* (9 položiek: [a] *rod*; [b] *vek* [c] *najvyššie dosiahnuté vzdelanie*; [d] *sociálny status*; [e] *manželský/partnerský stav*; [f] *rodičovstvo a starostlivosť o deti*; [g] *bytové pomery*; [h] *vnútorná štruktúra pôvodnej rodiny*; a [ch] *príslušnosť k sociálnej [záujmovej] skupine*); a (7.) *lži skóre* (2 položky). Z položiek (1.) *najvyššie dosiahnuté vzdelanie*; (2.) *sociálny status*; (3.) *manželský/partnerský stav*; (4.) *rodičovstvo a starostlivosť o deti*; a (5) *bytové pomery* sme vytvorili dimenziu, ktorá merala VÚSO. Pri jej vyhodnocovaní sme udeľovali skóre podľa výskytu: 5 VÚSO=5 bodov–0 VÚSO=0 bodov. V prípade čiastočného výskytu vývinovej úlohy v sociálnej oblasti sme udelili 0,5 boda (napr. sociálny status: študent; bytové pomery: bývam na internáte a pod.). Pre potreby výskumu boli vybrané VÚSO postačujúce. Táto dimenzia nám pokryla skoro 6 zo 7 kritérií dospelosti podľa Arentta (2004, in Ježek et al., 2016): čiastočne kritérium dospelosti–nezávislosť; (1.) úplne kritériá–*orientácia na dlhodobé vzťahy*; (2.) *rolové prechody*; (3.) *schopnosť mať dieťa*; (4.) *starostlivosť o domácnosť s deťmi*; a (5.) *plnoletosť* (dotazník mohli vyplniť len 18 a viac roční).

Spracovanie a analýza dát

Pri spracovaní dát z online formy dotazníka sme dáta uložili do elektronickej databázy– matice. Matica s dátami bola spracovaná prvostupňovou a druhostupňovou štatistikou za pomoci IBM SPSS 26. podľa druhu premennej a úrovne merania. Premenné sme zobrazili podľa výskumných otázok a hypotéz v podobe tabuliek. Štatistickými testami sme podľa úrovne merania a preverovania rozloženia dát vo výskumnom súbore validizovali hypotézy.

VÝSLEDKY

VO(1.):

Tabuľka č. 1: ZoV podľa VÚSO u mužov

<i>Muži</i> (<i>n</i> =392)	Excesívne hranie– polytetický formát		<i>Cramerov</i> <i>korelačný</i> <i>koefficient</i>	<i>p</i>
	<i>Nie</i> (<i>n</i> =329) (%)	<i>Excesívne</i> <i>hranie</i> (<i>n</i> =63) (%)		
<i>Skóre VÚSO</i> (<i>min.</i> : 0; <i>max.</i> : 5):				
0 (<i>n</i> =7)	2,1	0	0,214	0,035*
1 (<i>n</i> =8)	2,4	0		
1,5 (<i>n</i> =109)	24,9	42,9		
2 (<i>n</i> =51)	14,9	3,2		
2,5 (<i>n</i> =50)	12,8	12,7		
3 (<i>n</i> =66)	15,8	22,2		
3,5 (<i>n</i> =26)	7	4,8		
4 (<i>n</i> =62)	16,7	11,1		
4,5 (<i>n</i> =3)	0,9	0		
5 (<i>n</i> =10)	2,4	3,2		

*Poznámka.** $p \leq 0,05$; *n*–množstvo; *p* - hodnota štatistickej signifikancie; u 2 mužov chýbali hodnoty; spracované podľa autora.

Tabuľka č. 2: Úrovně skóre VÚSO a CYPAT u mužov

<i>Muži</i> (<i>n</i> =394)	<i>AT</i>	<i>Pearsonov korelačný</i> <i>koefficient</i>	<i>p</i>
<i>Skóre:</i>			
Skóre VÚSO (<i>n</i> =392)	2,5485	- 0,094	0,063
Skóre CYPAT (<i>n</i> =394)	17,7386		

*Poznámka.** $p \leq 0,05$; *AT*–aritmetický priemer; *n*–množstvo; *p* - hodnota štatistickej signifikancie; 2 hodnoty chýbali vo VÚSO; spracované podľa autora.

Skóre CYPAT (min.: 11; max.: 55):																																					
Muži (n = 394)	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	44	47			
	(n = 72)	(n = 46)	(n = 34)	(n = 31)	(n = 18)	(n = 21)	(n = 23)	(n = 12)	(n = 15)	(n = 11)	(n = 10)	(n = 17)	(n = 10)	(n = 7)	(n = 10)	(n = 7)	(n = 4)	(n = 5)	(n = 4)	(n = 6)	(n = 7)	(n = 2)	(n = 5)	(n = 4)	(n = 1)	(n = 3)	(n = 1)	(n = 1)	(n = 2)	(n = 1)	(n = 1)	(n = 1)	(n = 1)				
	18	12	8,8	8,1	4,7	5,2	6	3,1	3,9	2,9	2,6	4,4	2,6	1,8	2,5	1,8	0,8	1,3	1	1,3	1,8	0,5	0,8	0,8	0,3	0	0	0,3	0,3	0,5	0,3	0	0,3	0,3			
ZoV – monotónny formát	Bez ZoV (n = 385)																																				
	ZoV (n = 9)	11,1	0	0	0	0	11,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11,1	0	0	11,1	0	0	22,2	11	0	0	11,1	0	0	0	0	0	11,1	0	0		
Cramerov korelačný koeficient		0,615																																			
p		0,000***																																			

VO(2.):
Tabuľka č. 3: ZoV podľa skóre CYPAT

Poznámka:** p < 0,01; n–množstvo; p - hodnota štatistickej signifikancie; spracované podľa autora.

H(1.):

Tabuľka č. 4: ZoV podľa rodu

<i>Respondenti</i> (n=837)	ZoV–monotetický formát		<i>Personov</i> <i>chí-kvadrát</i>	<i>p</i>
	<i>Bez ZoV</i> (n=827) (%)	<i>ZoV</i> (n=10) (%)		
Rod:				
Muži (n=394)	97,7	2,3	7,486 ³	0,006**
Ženy (n=443)	99,8	0,2		
<i>Respondenti</i> (n=831)	Excesívne hranie– polytetický formát		<i>Personov</i> <i>chí-kvadrát</i>	<i>p</i>
	<i>Nie</i> (n=736) (%)	<i>Excesívne</i> <i>hranie</i> (n=95) (%)		
Rod:				
Muž (n=394)	84	16	14,980 ⁴	0,000**
Žena (n=443)	92,6	7,4		

Poznámka:** $p \leq 0,01$; n–množstvo; spracované podľa autora.

Tabuľka č. 5: Skóre CYPAT podľa rodu

<i>Respondenti</i> (n=837)	<i>Skóre</i> <i>CYPAT</i> (Medián)	<i>Mann-Whitneyho U- test</i>	<i>p</i>
Rod:			
Muži (n=394)	15	12,653	0,000**
Ženy (n=443)	11		

Poznámka:** $p \leq 0,01$; n–množstvo; spracované podľa autora

³25% buniek malo očakávané hodnoty menej ako 5.

⁴0% buniek malo očakávané hodnoty menej ako 5.

H(2.):

Tabuľka č. 6: VÚSO podľa rodu

<i>Respondenti (n=837)</i>	<i>Skóre VÚSO (AT)</i>	<i>Studentov t-test pre dva nezávislé výbery</i>	<i>p</i>
Rod:			
Muži (<i>n=392</i>)	2,5485	3,998	0,000**
Ženy (<i>n=439</i>)	2,8360		

*Poznámka:*** $p \leq 0,01$; AT–aritmetický priemer; n–množstvo; u 2 mužov a 4 žien chýbali hodnoty; spracované podľa autora.

H(3):

Tabuľka č. 7: ZoV podľa príslušnosť k sociálnej (záujmovej) skupine u mužov

<i>Muži (n=394)</i>	Excesívne hranie– polytetický formát		<i>Pearsonov chí-kvadrát</i>	<i>p</i>
	<i>Nie (n=331) (%)</i>	<i>Excesívne hranie (n=63) (%)</i>		
Príslušnosť k sociálnej (záujmovej) skupine:				
Nečlen (<i>n=191</i>)	45,6	63,5	6,769 ⁵	0,009 **
Člen aspoň jednej sociálnej skupiny (<i>n=</i> <i>203</i>)	54,4	36,5		

*Poznámka:*** $p \leq 0,01$; n–množstvo; spracované podľa autora.

⁵0% buniek má očakávané hodnoty menej ako 5.

H(4):

Tabuľka č. 8: Skóre CYPAT na základe manželského / partnerského stavu u mužov

<i>Muži</i> (<i>n</i> =394)	<i>Skóre</i> <i>CYPAT</i> (<i>Medián</i>)	<i>Mann-Whitneyho U-test</i>	<i>p</i>
<i>Manželský / partnerský stav:</i>			
Vzťah ⁶ (<i>n</i> =166)	14	1,945	0,052
Bez vzťahu (<i>n</i> =228)	16		

*Poznámka:** $p \leq 0,05$; *n*=množstvo; spracované podľa autora.

H(5):

Tabuľka č. 9: ZoV podľa vnútornej štruktúry pôvodnej rodiny

<i>Muži</i> (<i>n</i> =379)	ZoV–monotetický formát		<i>Pearsonov chí-kvadrát</i>	<i>p</i>
	<i>Bez ZoV</i> (<i>n</i> =370) (%)	<i>ZoV</i> (<i>n</i> =9) (%)		
<i>Vnútna štruktúra pôvodnej rodiny:</i>				
Vyrastanie bez otca (<i>n</i> =41)	10,5	22,2	1,243 ⁷	0,265
Vyrastanie s otcom (<i>n</i> =338)	89,5	77,8		
<i>Muži</i> (<i>n</i> =379)	Excesívne hranie–polytetický formát		<i>Pearsonov chí-kvadrát</i>	<i>p</i>
	<i>Nie</i> (<i>n</i> =318) (%)	<i>Excesívne hranie</i> (<i>n</i> =61) (%)		

⁶Nefungujúci vzťah bol zaradený do kategórie „vzťah“.

⁷25% buniek má očakávané hodnoty menej ako 5.

<i>Vnútoraná štruktúra pôvodnej rodiny:</i>				
Vyrastanie bez otca (<i>n=41</i>)	10,4	13,1	0,398 ⁸	0,528
Vyrastanie s otcom (<i>n=338</i>)	89,6	86,9		

*Poznámka:** $p \leq 0,05$; n–množstvo; u 15 mužov chýba hodnota; spracované podľa autora.

Tabuľka č. 10: Skóre CYPAT podľa vnútornej štruktúry pôvodnej rodiny

<i>Muži (n=379)</i>	<i>Skóre CYPAT (AT)</i>	<i>Studentov t-test pre dva nezávislé výbery</i>	<i>p</i>
<i>Vnútoraná štruktúra pôvodnej rodiny:</i>			
Vyrastanie bez otca (<i>n=41</i>)	16,0732	1,612	0,108
Vyrastanie s otcom (<i>n=338</i>)	18,0148		

Iba H(1), H(2) a H(3) sa potvrdila. Pre rozsah príspevku zobrazujeme pri VO(1), VO(2) a H(3) pri identifikácii ZoV len štatisticky významné zistenia. Toto sa netýka H(5).

DISKUSIA

V príspevku je jadrom KADM a sociálna zrelosť mužov. Vychádzame zo Zimbardo a Coulombe (2015). Uvádzajú, že pod vplyvom nových ťažkostí neistého sveta, ktorým mladí muži čelia, si veľa z nich vyberá ich vlastnú izoláciu na bezpečnom mieste - videohry a porno (viac Zimbardo & Coulombe, 2015). Avšak sociálna disfunkčnosť nadmerného užívania tohto bezpečného miesta môže limitovať socializáciu, sociálny vývin a sociálnu zrelosť mužov.

Zistenia výskumu preukázali, že v SR muži dosahujú sociálnu zrelosť pomenej ako ženy. Dospievajúcim mužom, ktorí sú v dosahovaní VÚSO

⁸0% buniek má očakávané hodnoty menej ako 5.

v začiatkoch a nie sú členmi sociálnych záujmových skupín, sa môžu stať videohry viac rizikovými. Avšak súvislosť medzi excesívnym hraním a dosahovaním VÚSO u mužov je slabá. Zároveň to, či sú zadaní/v manželskom vzťahu alebo to, ako nadobúdajú VÚSO nehrá poprednú rolu v tom, či budú mať negatívne dôsledky z pozerania online porna. Predpokladaná vyššia rizikovosť KA u dospelých mužov ako u dospelých žien sa potvrdila. Túto rizikovosť ešte umocňuje aj zistený fakt, že u dospelých mužov strata kontroly pri jednej činnosti súvisí so stratou kontroly pri druhej činnosti. Kontextový faktor sociálnej nezrelosti mužov v podobe absencie vzoru mužskej role počas dospievania mužov výskum nepotvrdil. Avšak v ZoV bolo závislých, ktorí vyrastali bez otca, pomerne viac ako v excesívnom hraní videohier.

Konštatujeme na základe zistení, že rizikový je dospelý muž, ktorý z hľadiska veku ešte oprávnené nenadobudol sociálnu zrelosť alebo už vekovo dospel, ale nedosiahol adekvátnu sociálnu zrelosť. V oboch prípadoch pociťuje nesúlad medzi svojou kapacitou a potrebami pre zvládanie dôsledkov životných rozhodnutí. Evidentne ako protektívny faktor rizika videohier sa ukazuje organizovaný voľný čas dospelých mužov v určitej sociálnej/záujmovej skupine. Pri ZoOP sa predpoklady nepotvrdili. Na druhej strane hodnoty sa pohybovali okolo štatistickej signifikancie. Zistenia z pohľadu rodu len doplnili zistenia v úvode spomínanej analýzy. Hodnotnou informáciou je, že kombinácia videohier a online porna môže vytvoriť silnejší potenciál pre sociálnu disfunkčnosť dospelých mužov. Síce absencia otca v rodine sa nepotvrdila ako rozhodujúca úloha, avšak ako určitá úloha áno.

Odporúčame v spojitosti s dospelými mužmi a poklesom výskytu ZoKADM či zmiernením jeho negatívnych prejavov a dôsledkov špecifickú primárnu prevenciu. Pôsobením selektívnej prevencie sa môže zabrániť nástupu prejavu rizikového správania resp. dospelí muži môžu byť oboznámení s hraním videohier a pozeraním online porna s minimálnymi rizikami (vedomosti; inšpirované: Gabrhelík, 2015). Dospelí muži by si tiež mali osvojiť zručnosti pre život. Podľa Trauera et al. (1997, in Čablová, 2015) zlepšujú medziludskú komunikáciu, schopnosť kreatívne riešiť problémy, rozvíjanie kritického myslenia a schopnosť zvládania stresu a náročných životných situácií. Nešpor (2003, in Čablová, 2015) do nich radí zručnosti sebaovládania a sociálne zručnosti (viac Čablová, 2015). Tiež je dôležité, aby mali dospelí muži prehľad používania KADM v zmysle prežívania aktuálnych emócií a angažovania sa do aktivít v reálnom svete. Zručnosti pre život môžu dospelým mužom v oblasti KADM napomôcť vytvoriť harmóniu zážitkov

z reálneho sveta a zážitkov z kyberpriestoru (inšpirované: CPIZ, n.d.) alebo plnohodnotne žiť bez sociálnej disfunkcie tzn. napomôžu im sociálne dozrieť a naplňať tak očakávania spoločnosti. V oblasti výskumu navrhujeme realizovať výskumy/štúdie v spojitosti s KADM: (1.) *s reprezentatívnym výskumným súborom*; (2.) *s využitím standardizovaného výskumného nástroja pre zistenie sociálnej zrelosti*; (3.) *s využitím standardizovaného diagnostického nástroja pre zistenie ZoOP s cut-off skóre*; a (4.) *kvalitatívne pri absencii otca v rodine ako faktor ZoKADM*.

Limitami príspevku sú: (1.) *výskum sa realizoval pred pandémiou COVID-19*; (2.) *výskumný súbor nebol dostatočne reprezentatívny*; (3.) *CYPAT neobsahuje komponenty behaviorálnej závislosti - tolerancia a syndróm odňatia a nezisťuje explicitne ZoOP*; (4.) *sociálna zrelosť bola meraná vlastnými otázkami*; a (5.) *monotetický formát ZoV identifikoval ZoV u malého počtu respondentov*.

REFERENCIE

- Almáši, M. & Vaska, L. (2020). Adaptácia 7-Item Game Addiction Scale a Cyber Pornography Addiction Test na slovenské podmienky: Bezpečné miesto pre dospievajúcich mužov - počítačové hry a online porno. In Šavrnichová, M., & Vrťová, J. (Eds.), Behaviorálne závislosti v kontexte sociálneho fungovania. Zborník vedeckých štúdií. (s. 7–23). Belianum. <https://rb.gy/a23y81>
- APA. (2019a). Social Development. APA. <https://bit.ly/2DF9DyG>
- APA. (2019b). Maturity. APA. <https://bit.ly/2J2Yhbp>
- APA. (2019c). Adulthood. APA. <https://bit.ly/2VB1R37>
- APA. (2013). Internet Gaming Disorder. APA. <https://bit.ly/2J96Kq3>
- Bicholkar, U. A., Dias, A. & Mascarenhas, V. (2019). Prevalence of problematic online gaming among undergraduate medical students and its relation to well-being, self-esteem and depressivemood in Goa, India. International Journal of Community Medicine and Public Health, 6(3), 1133–1138. doi: 10.18203/2394-6040.ijcmph20190598
- Bírešová, B. & Holdoš, J. (2014). Závislosť od internetu u dospelých a miesto kontroly. In Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference: MMK 2014. Mezinárodní Masarikova konference pro doktorandy a mladé vědecké pracovníky. Roč. 4, 15-19. prosince 2014. (s. 1703–1712). Magnanimitas. <https://bit.ly/2V10OtQ>

- Blinka, L., Škařupová, K. & Mitterová, K. (2016). Dysfunctional impulsivity in online gaming addiction and engagement. *Cyberpsychology: Journal Of Psychosocial Research On Cyberspace*, 10(3), článok 5. doi: 10.5817/CP2016-3-5
- Blinka, L. et al. (2015). *Online závislosti: jednání ako droga?* Grada Publishing.
- Brozmanová Gregorová, A., Šolcová, J. & Siekelová, M. (2018). *Dobrovoľníctvo mládeže na Slovensku - aktuálny stav a trendy. Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií.*
- Bőthe, B., Tóth-Király, I., Zsila, Á., Griffiths, D. M., Demetrovics, Z. & Orosz, G. (2017). The Development of the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS). *The Journal of Sex Research*, 55(3), 395–406. doi: 10.1080/00224499.2017.1291798
- Cacioppo, M., Gori, A., Schimmenti, A., Baiocco, R., Laghi, F. & Caretti, V. (2018). Development a New Screening Tool for Cyber Pornography: Psychometric Properties of the Cyber Pornography Addiction Test (CYPAT). *Clinical Neuropsychiatry*, 15(1), 60–65. <https://bit.ly/30168vV>
- CPIT. (n.d.). O závislostiach. eSlovensko. <https://bit.ly/32i6iQT>
- CVTI SR. (2019). Štatistická ročenka–súhrnné tabuľky. <https://bit.ly/2HawTbu>
- Conrad, B. (2018). *Computer Game Addiction - Symptoms, Treatment, & FAQs.* TechAddiction. <https://bit.ly/1yidsBt>
- Čablová, L. (2015). Dovednosti pro život. In Miovský, M, Adámková, T., Barták, M., Čablová, L., Čech, T., Doležalová, P., Endrödiová, L., Gabrhelík, R., Charvát, M., Jurystová, L., Macková, L., Pavlas Martanová, V., Nejedlá, M., Nevoralová, M., Novák, P., Orosová, O., Skácelová, L., Šťastná, L., Širůčková, M., Štefunkov M. et al., *Výkladový slovník základných pojmov školské prevence rizikového chování* (s. 34–39). UK v Praze, 1. LF, Klinika adiktologie.
- de Alarcón, R., de la Iglesia, I. J., Casado, M. N. & Montejo, L. A. (2019). Online porn addiction: what we know and what we don't — A systematic review. *Journal of Clinical Medicine*, 8(1), článok 91. doi: 10.3390/jcm8010091
- EIGE.(2018). Gender equality index. Eurostat. <https://bit.ly/2NKQDGn>
- EUS. (2019a). Share of young adults aged 18-34 living with their parents by age and sex - EU-SILC survey. <https://rb.gy/lp9hya>
- EUS. (2019b). Eurostat. Youth unemployment by sex, age and educational attainment level. <https://rb.gy/23lrnv>
- Gabrhelík, R. (2015). Základní úrovně provádění prevence. In Miovský, M, Adámková, T., Barták, M., Čablová, L., Čech, T., Doležalová, P., Endrödiová, L., Gabrhelík, R., Charvát, M., Jurystová, L., Macková, L., Pavlas Martanová, V., Nejedlá, M., Nevoralová, M., Novák, P., Orosová, O., Skácelová, L.,

- Šťastná, L., Širůčková, M., Štefunkov M. et al., Výkladový slovník základných pojmov školskej prevencie rizikového chovania (s. 204–208). UK v Praze, 1. LF, Klinika adiktologie.
- Gavora, P., Koldeová, L., Dvorska, D., Pekárová, J. & Moravčík, M. (2010). Elektronická učebnica pedagogického výskumu. UK. <https://bit.ly/2oX0lV2>
- Gálik, A. (2012). Súčasnosť: Charakteristické črty súčasnosti. In Kudláčová, B. & Rajske, A. (Eds.), Európske pedagogické myslenie (od moderny k postmoderne po súčasnosť) (s. 94–103). Typi Universitatis Tyrnaviensis.
- Gray, J. & Aragh, A. (2017). Správny muž: 12 vlastností moderného muža: ktoré mu prinesú úspech v práci, vytúženú harmóniu vo vzťahoch a celkovú vyrovnanosť v živote. Eastone Books.
- Gregussová, M. & Drobný, M. (2013). Deti v sieti. Ako chrániť seba a naše deti na internete. eSlovensko o. z. <https://bit.ly/2vtkhNk>
- Holdoš, J. (2015). Závislosť od internetu u mladých ľudí na Slovensku. In Holdoš, J. & Ďurka, R. (Eds.), Internet a jeho súvislosti v sociálnych vedách (s. 31–58.). VERBUM. <https://bit.ly/2UQl9wU>
- Hostovecký, M. & Prokop, P. (2018). The relationship between internet addiction and personality traits in Slovak secondary schools students. *Journal of Applied Mathematics Statistics and Informatics*, 14(1), 83–101. doi: 10.2478/jamsi-2018-0006
- Hupková, Z. (2016). Profil konzumenta pornografie z hľadiska frekvencie jej sledovania. *Psychiatria-Psychoterapia-Psychosomastika*, 23(1–2), 28–36. <https://bit.ly/2IMaBgV>
- Hušák, V. (2007). Jak napsat publikaci? Jak připravit prezentaci?. UP v Olomouci.
- Infostat. (2009). Demografické údaje zo sčítaní obyvateľov, domov a bytov na Slovensku. <https://bit.ly/2EZH28l>
- Ježek, S., Macek, P. Bouša, O & Kvitkovičová, L. (2016). Přejchod do dospělosti. In Lacinová, L., Ježek, S. & Macek, P. (Eds.), Cesty do dospělosti: Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků (s. 9–23). MU.
- Kirby, A. (2006). The death of postmodernism and beyond. *Philosophy Now*, November/December 2006(58). <https://bit.ly/1uNyUdm>
- Kodým, M. (2014). Metody rozvoje sociálních dovedností. UJAMU.
- Kumar, D. & Ritu, M. (2013). Social maturity of senior secondary school students in relation to their personality. *Asian Jurnal of Multidimensional Research*, 2(8), 14–25. <https://bit.ly/2VABJpc>
- Kuss, J. D., Griffiths, D. M., Karila, L. & Billieux, J. (2014). Internet addiction: a systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current*

Pharmaceutical Design, 20(25), 4026–4052. doi:
10.2174/13816128113199990617

- Kuss, J. D., Griffiths, D. M. & Binder, F. B. (2013, Máj). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computer in Human Behavior*, 29(3), 959–966. doi: 10.1016/j.chb.2012.12.024
- Lawrence, A. S. A. & Jesudoss, I. Dr. Rev. (2011). Relationship between social maturity and academic achievement of higher secondary school students. *International Journal of Educational Administration*, 3(3), 243–250. <https://bit.ly/2ZFMwxn>
- Lemmens, S. J., Valkenburg, M. P. & Peter, J. (2009). Development and validation of game addiction scale for adolescents. *Media Psychology*, 12(1), 77–95. doi: 10.1080/15213260802669458
- Lemmens, J. S., Valkenburg, P. M. & Gentile, D. A. (2015). The Internet Gaming Disorder Scale. *Psychological Assessment*. Advance online publication. <https://bit.ly/2GHdGLR>
- Lichner, V. & Šlosár, D. (2014). The correlates between internet addictive behavior and psychosocial variables of using the social networks among Slovak university students. In *SGEM 2014 Conference Proceedings* (441–447). SGEM. <https://bit.ly/2IOcl9c>
- Mendelová, E. (2014). Súčasná postmoderná rodina a vnútorodinná deľba práce. *Sociálni pedagogika/Social education*, 2(1), 11–21. <https://bit.ly/2ZJOa16>
- Miklovičová, J., Galádová, A., Valovič, J. & Gondžúrová, K. (2017). Národná správa PISA 2015: PISA 2015 Národná správa Slovensko. MŠVVaŠ SR.
- Millová, K. (2016). Mladá dospelosť. In Blatný, M. (Ed.), *Psychologie celoživotného vývoje* (s. 117–140.). Karolum.
- Možný, I. (2002). *Sociologie rodiny*. Praha: Slon.
- Navrátil, P. (2001). Vybrané teorie sociální práce: Humanistické a existenciálné teorie. In Matoušek, O. et al., *Základy sociální práce* (s. 183–192). Portál.
- Nešpor, K. (2007). Návykové choroby nechemickej povahy. *Sociálna prevencia*. 2(2), 4–6. <https://bit.ly/2IPMe1G>
- Novotný, A. & Pressenová, M. (2013). Negativní důsledky hraní Massive-Multiplayer Online Role-Playing Games a hraní závislost. *Psychologie a její kontexty*, 4(2), 27–39. <https://bit.ly/2DCIfRX>
- Oravcová, J. (2004). *Sociálna psychológia*. UMB v Banskej Bystrici, FHM.
- Peter, J. & Valkenburg, M. P. (2016). Adolescent and pornography: A review of 20 years of research. *The Journal of Sex Research*, 53(4–5), 509–531. doi: 10.1080/00224499.2016.1143441

- Říčan, P. (2004). Cesta životem. Portál.
- Smetáčková, I. (2016). Genderové přestavy a vztahy. Sociální a kognitivní aspekty vývoje maskulity a feminity v průběhu základní školy. Sociologické nakladatelství.
- Smutny, Z. & Sulc, Z. (2018). The internet and consumption of pornography: A case of generation Y in the Czech and Slovak republic. In Bodrunova, S. S. (Ed.). Proceedings of the 5th International conference on Internet Science (s. 78–91). Springer. <https://bit.ly/2PCQYs2>
- Škařupová, K. & Blinka, L. (2016). Interpersonal dependency and online gaming addiction. Journal Of Behavioral Addictions, 5(1), 108–114. doi: 10.1556/2006.5.2016.002
- ŠÚ SR. (2017). Štítanie obyvateľov, domov a bytov. <https://bit.ly/2SqDtgb>
- Taranenková, I. (2016). Éra našej nespokojnosti. Our Media SR. <https://bit.ly/2GGSiWV>
- Tateno, M., Kim, D., Teo, R. A., Skokauskas, N., Guerrero, P. S. A. & Kato, A. T. (2019). Smartphone addiction in Japanese college students: usefulness of the Japanese version in smartphone addiction scale as a screening tool for a new form of internet addiction. Psychiatry Investigation, 16(2), 115–120. doi: 10.30773/pi.2018.12.25.2
- Thirumalaichamy, M. (2017). A study of social maturity of elementary school teachers. International Journal of Advanced Educational Research, 2(6), 44–47. <https://bit.ly/2WgNazm>
- Tomková, J., Szamaranská, I. Varholíková, J. & Belica, I. (2015). Príležitostí a riziká používania internetu deťmi. Sociálna sieť Facebook. VÚDPaP. <https://bit.ly/2We0Jj4>
- Urban, L. (2017). Sociologie: klíčové tématy a pojmy. Grada Publishing.
- Vágnerová, M. (2012). Vývojová psychologie: Dětství a dospívání. Karolinum.
- WHO. (2018a). CD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (2018): 6C72 Compulsive sexual behaviour disorder. WHO. <https://bit.ly/2F0kB31>
- WHO. (2018b) Gaming disorder. WHO. <https://bit.ly/2CDUqM1>
- Young, K. S., Pistner, M., O'Mara, J. & Buchanan J. (1999). Cyber-Disorders: The mental health concern for the new millennium. Cyber Psychology & Behavior, 2(5), 475-479. doi: 10.1089/cpb.1999.2.475
- Zimbardo, P. & Coulombe, D. N. (2015). Man (Dis)connected. How technology has sabotaged what it means to be male. Rider.
- Zimbardo, P. & Coulombová, D. N. (2017). Odpojený muž: jak technologie připravuje muže o mužství a co s tím. Grada Publishing.

BEZPEČNOSŤ DETÍ V DIGITÁLNO M PRIESTORE

Prvé vydanie

Editori:

doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.

doc. Mgr. Pavel Izrael, PhD.

doc. Mgr. Juraj Holdoš, PhD.

Mgr. Lenka Horváthová

Recenzenti:

prof. Mgr. Norbert Vrabec, PhD.

PhDr. Michaela Šavrnichová, PhD.

VERBUM–vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku

Hrabovská cesta 5512/1A, 034 01 Ružomberok

Počet strán: 220

ISBN 978-80-561-1118-5

ISBN 978-80-561-1118-5

9 788056 111185